СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ IV. | Шамокінъ, Па. Четвергъ 20-го Лютого 1896. | Число 8.

Календарь.

Лютый.		
20	Ч.	Теодора стратил. Захарія
21	П.	Никифора Маркила
22	С.	Харалампія. Порфирія
23	Н.	1. ПОСТУ. Власія муч.
24	П.	Мелетія антіох. Маріаны
25	В.	Мартиніана Зоі. Фотины
26	С.	Авксентія. Кирила

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи.

Вже навѣть нашй люде добре знають, що въ Америцѣ годѣ що купити, або продати безъ аґента. Найлѣпше то знають нашй бізнесѣсты. Для-того хотѣли-бы и мы мати своихъ аґентôвъ, щобъ були посередниками мѣжь Редакціею „Свободы", а нашима людьми, що охочй до читаня. Не богато працѣ вымагае ся вôдъ агента „Свободы". При кождôй оказіи заговорити до людей, що „Свобода" есть наша руска газета, котру варто читати, коштує на рôкъ $2 а адреса до неи: 144 S. Franklin Str. Shamokin, Pa. Мы кождому нашому аґентови будемо давати даромъ газету и въ додатку еще книжочки цѣкавй зъ краю. Ану хлопцѣ рускй, напишѣть до насъ, що хочете бути аґентами свого власного руского дѣла. Не велику Вамъ заплату даемо, але народъ колись запише въ своей исторіи, запише въ своимъ серцю, що вы булисте розсадниками просвѣты на земли американьской.

Аґентами „Свободы" зъ правомъ коллектованя грошей суть слѣдуючй нашй патріотичнй люде:

Кость Кобанъ,
Olyphant, Pa.

Вікторъ Гладикъ,
Mayfield, Pa.

Стефанъ Шиманьскій,
Mt. Carmel, Pa.

Иванъ Преґонъ,
Yonkers, N. Y.

Вôдъ Выдѣлу тов. „Союзъ".

Всѣмъ намъ звѣсне наше руске, роботниче, спомагаюче товариство „Союзъ". — Мы даемо **500 дол. посмертного** и приймаемо тыхъ членôвъ, що належали до другихъ товариствъ **безъ вступного.** Треба только заслати грошѣ до касіера: George Chylak, Olyphant, Pa. и повѣдомити секретя:

Rev. Nestor Dmytriw, Mt. Carmel, Pa., а вже еси чоловѣче забезпеченый на выпадокъ смерти. Вже твоя жѣнка и дѣти не плачуть и не нарѣкають на недбалого батька.

Понеже нашй члены не мають въ статутахъ написано, що „Союзъ" дае посмертного не 400, але 500 дол. а богато членôвъ вôдзывае ся до насъ, щобъ статутъ такій имъ прислати, въ котрôмъ бы було написано, що „Союзъ" дае посмертного 500 дол. — Выдѣлъ нѣмъ постарае ся о новй статуты, заявляє сею дорогою своимъ членамъ, що „Союзъ" вôдъ 5. липня 1895 року порѣшивъ платити посмертне не 400, але 500 дол. Найжежь то заявлене выстарчить нашимъ членамъ, нѣмъ выготовить ся новый статутъ. Пригадуемо такожъ нашимъ членамъ, що они мають право доставати „Свободу" за **одного доляра** на рôкъ.

Просимо всѣхъ членôвъ, щобъ точно платили свои вкладки мѣсячнй, щобъ мы могли точно предкладати мѣсячне справоздане касове, тай щобъ на выпадокъ смерти члена Выдѣлъ всейчасъ мôгъ бодай одну слезу отерти бѣдной вдовѣ и осироченымъ дѣтямъ.

Иванъ Глова
предсѣдатель.

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Шамокінъ 20. Лютого.

Може найважнѣйшою справою, яка чекае полагодженя, есть квестія організаціи нашого духовеньства въ Америцѣ. Понеже та справа есть великои ваги не только для самои церкви, але и для нашои народности, тому конечно буде розобрати то пытане основно и поставити резолюціи конкретнй, на пôдставѣ котрыхъ потреба зажадати рѣшучо полагодженя такъ важнои справы.

Мы Русины народъ не[illegible], неполітичный, не[illegible]культурный. У великой ро[illegible] у насъ провізорія всюды, на каждôмъ поли бракъ у насъ иниціятивы, бракъ свѣдомости роботы цѣлей, бракъ енерґіи въ роботѣ. Що мы сему безпосередно не виноватй, се рѣчь певна, але що мы вôдповѣдаемо самй за нашй вчинки, се знова рѣчь певна.

Передъ 20 роками почала ся у насъ еміґрація до пôвночнои Америки. Лемко нашъ косивъ овесъ, або садивъ капусту, кинувъ роботу и забравъ ся до Америки. На волю Божу пиовъ чоловѣкъ. Неразъ нѣхотою зайшовъ въ далекй свѣты и ту знайшовши дивомъ-дивнымъ роботу, осѣвъ въ пернихъ въ Шенандоа и по другихъ неблизкихъ мѣсцяхъ. Заробивши достаточну суму доляровъ спроваджувавъ нашъ чоловѣкъ свою родину, братовъ, кревныхъ, знакомыхъ и въ той способъ творилисъ осады рускй на американьскомъ грунтѣ, безъ нѣякои участи въ тôй справѣ зô стороны нашихъ політиковъ въ старôмъ краю. Житє нашихъ людей на кольоніяхъ вымагало тыхъ самыхъ потребъ житевыхъ, що и на батьковщинѣ. Въ першôй линіи потребували нашй люде церкви свои и свого священника. Другй народности, якъ Нѣмцѣ, Поляки и др. повели еміґрацію розумно, запотребовуючи народъ свôй въ усѣ потрибы его вже въ самыхъ початкахъ. Нашъ Русинъ причѣпивъ ся до свого найблизшого брата, Поляка и тôй то братъ навѣть за моремъ заопѣковавъ ся нимъ. Доперва пôзнѣйше знайшовъ ся вôдважный чоловѣкъ, священникъ, що впростъ змусивъ власти, щобъ его выслали въ далеку чужину, до рôдныхъ братôвъ. Т[illegible] подумали собѣ матадоры, тай навѣть заговорили, що се велике посвящене зô стороны священника выбиратись въ такъ далеку дорогу. — Се апостолъ, міссіонеръ, а навѣть мученикъ! Дивна рѣчь! А нашъ мужикъ, чоловѣкъ темный, бѣдный, що неразъ голову наложивъ середъ боротьбы о хлѣбъ, чи на мори, чи вôдъ мордерчои руки Айриша, навѣть не заслуговавъ на згадку. Вôнъ нато хлопъ простый, щобъ все перетерѣвъ. Але въ концѣ дождавъ ся тôй простый хлопъ свого батька священника, тай обсыпавъ и его и церковь самымъ золотомъ, котре выгребавъ въ пôдземныхъ углекопахъ. Гараздъ, вже есть перший священникъ, вже побудовано першу церковь, вже заложено колька Братствъ — взагалѣ положено першй пôдвалины до організаціи рускихъ кольоній въ Америцѣ.

Щобъ якась організація була трѣвка, мусить мати сильнй, трѣвкй пôдвалины. Головною пôдвалиною тои першои організаціи була церковь, а сторожемъ и иніціаторомъ бувъ священникъ. Придивѣмъ ся теперь; чи оденъ и другій чинникъ полягавъ на спѣльнôмъ грунтѣ? Нѣ. Церковь побудована кровавымъ грошемъ народу стояла въ воздусѣ. Маєтокъ церковный бувъ власностію нѣбы цѣлои вѣроисповѣдной громады, а властиво власностію першого священника; принаймеиче на его имя записаній. При найменьшихъ заверухахъ въ громадѣ ставала церковь ко ткою незгоды, а священникъ, представитель церкви, хотьбы найлѣпшій чоловѣкъ, ворогомъ однои, або другои [illegible].

Зъ якоюжь правною міссією высылали и высылають нашй власти духовнй священниковъ до Америки? Дуже шалено, чисто по руськи, провізорично. „Иди чоловѣче, помагай бѣдному народови, якъ вмѣешь и якъ можешь, а колись, якъ схочешь вернути ся, то мы тебе приймемо и заоружимо тобѣ найлѣпшу парохію, только справуй ся добре, бо якбысь часомъ тамъ посмѣвъ выступити противъ правительства австрійского, то ту не показуй ся". Отсе цѣла мудрость, то вже всѣ информаціи зъ якими высылають власти нашихъ священниковъ до Америки. И зъ такими информаціями привандровавъ нашъ священникъ на призначену парохію, представивъ ся людямъ, тай обнявъ парохію, не парохію, администрацію, не администрацію, Богъ знае що. Знае що мае церковь задовжену, або що доперва буде єи будовати. Знае, що мае людей порозкиданыхъ по рожныхъ плейзахъ, але докп его власть душпастырска сягае, яка его залежность, вôдъ кого и вôдъ чого — вôнъ того цѣлковито не знае. Если де, то певно въ Америцѣ, рускй священники зданй на провидѣнѣ Боже.

(Дальше буде).

Намѣреный конгресъ польско-католицкій мае вже незадовго вôдбути ся, здае ся въ мѣстѣ Buffalo, N. Y.

Вже вôдъ довшого часу широко обговорюють часописи польскй, рожныхъ вôдтѣней провизу, значѣнє, конечность и користи такого конгресу. По часописяхъ польскихъ находимо пережнй проекты въ справѣ урегулюваня вôдносинъ церковныхъ, въ церкви польско-американьской, проєкты, котрй-бы на будуче запобѣгли розламови на правдивыхъ правовѣрныхъ католиковъ и на незалежныхъ. Струя незалежныхъ костеловъ, що чимъ-разъ сильнѣйше взмагає ся и нуртує въ суспôльности польской, здає ся була головною причиною, котра выкликала гадку скликати конгресъ. Побочь урегульованя справъ церковныхъ, пôдносять ся гадки запобѣгчи вынародовленю нашй польской, реформуючи школьництво народне, пôдносячи его до высоты значѣня школъ публичныхъ. Теперѣшнй школы парафіяльнй польскй не мають вôдповѣдно пôдготовленыхъ учителѣвъ, а вслѣдъ за тымъ не можуть годно сповняти своеи задачи. Анѣ священникъ, анѣ законниця не мають на столько часу, а дуже часто и вôдповѣдной квалифікаціи умысловои, щобъ посвятити ся образованю молодежи въ тôй мѣрѣ, якъ сего вôдносины суспôльнй вымагають. Есть справдѣ одна семинарія польска въ Detroit, Mich. однакъ се не выстарчае. Величезна часть молодежи польскои що побирае науки по англійскихъ и нѣмецкихъ колеґіяхъ майже страчена для народности польскои. Такй и многй еще важнй справы спонукують Полякôвъ до склыканя конгресу. — Въ одной зъ польскихъ часописей зродилась гадка, запросити и нашихъ гр. кат. рускихъ священникôвъ на сей конгресъ, але вузкоглядность, нетерпимость, нетолеранція, упередженє, вже таки на тôй самой сторонѣ подиктували шовінізмови гадку: „Дайте спокôй, се москальофілы, се вороги нашй, школа и заходу зъ ними лучити ся".

Мы цѣкавй, коли тй нашй братя Поляки чого на свѣтѣ навчать ся.

Въ старôмъ краю мы имъ перешкаджаемо до вôдбудованя „Ojczyzny", бо сталисьмо природнымъ клиномъ у всхôдной Галичинѣ, замешкалисмо свою рôдну землю и всѣми силами не допускаемо ихъ на нашу батькôвску землю. Маючи великій вплывъ въ правительствѣ австрійскомъ ста-

(Продовжене на другой сторонѣ.)

ИСТОРІЯ МОЕИ СѢЧКАРНѢ.

написавъ

Д-ръ Иванъ Франко.

(Конець).

Я то нѣбы не богато собѣ роблю зъ того смѣху, але все таки, видите, чоловѣкъ не дерево: леда слово незвычайне, леда насмѣхъ, а допече до живого. И вже менѣ тôй смѣхъ на концѣ вѣку сталъ. Такъ що я погадавъ собѣ: нѣ, вже про скринку нѣкому не скажу, ажь поки не буде въ мене, оттутъ на тоцѣ, и поки самъ не вытрѣбую, що въ нѣй за сила.

Якось не якось, вело ся тото пару мѣсяцѣвъ, поки я розкрутивъ троха грошей, а за той часъ усе вѣдаю помѣжь людьми, ба й помѣжь жидами, чи нема такои скринки на продажь. Ажь разъ, уже такъ пôдъ осѣнь, чую я вôдъ одного жида, що десь у Самборѣ е якась жидôвка, що еи чоловѣкъ бувъ завѣдаторомъ у якихсь панскихъ добрахъ. То вôнъ десь роздобувъ таку скринку, не знати на що тай по що. А теперь жидъ умеръ, а жидôвка продала бы скринку за танй грошѣ. Почувъ я тото тай утѣшивъ ся, мовь незнати чимъ. Заразъ за колька день зôбравъ ся я, взявъ усѣ грошѣ зъ собою, якй мавъ, казавъ запрягти конѣ до воза тай ѣду самъ до Самбора. А ту нѣхто, навѣть мои хлопцѣ не знають, що я за гадку маю.

Приѣхавъ я, допытавъ ся до тои жидôвки... Такъ и такъ, повѣдаю, купивъ бымъ скринку, коли е у васъ на продажь.

— Охъ, — каже жидôвка, — е, але порозбирана, порозмѣтувана по поду.

— Та я собѣ зложу, — говорю я, а самъ ажь тремчу, що не вдамъ; що то, якъ жию, не видавъ такого струменту.

— Ну, то ходѣтъ зô мною!

Пошли мы, вылѣзли на пôдъ, а тамъ усѣлякого бугорѣня только, що мати божа! Зачала вона рыти ся въ тôмъ, повытягала якесь деревляне обноже, якесь пудло зелѣзне зъ зубатымъ валкомъ, якесь колесо зъ корбою, якись рѣзаки кривй, тай усе тото поклала на купу передомною.

Я ставъ надъ тымъ, якъ дурный передъ плотомъ. Але що, гадаю собѣ, зле знову показати ся такимъ дурнемъ передъ жидôвкою, треба бодай чинити ся, що чоловѣкъ щось розумѣе...

— А шрѣбы де? — запытавъ ся я, зовсѣмъ на вгадъ.

— Охъ, десь заверглп ся! — сказала жидôвка, тай кинула ся знов шукати. А я ажь вôдôтхнувъ. Значить ся, шрѣбы потрѣбнй! По хвили жидôвка справдѣ подала менѣ колька шрѣбъ и ключъ.

— Ну вже все! — сказала вона — Вы, видно, пане господарь, знаете ся на томъ? Подивѣть ся самй, що тото варта?

— Не богато варта, — сказавъ я, премудро оглянувши скринку. — Дуже старосвѣтска, тяжко буде йти!

— Ну, я вже за тото танько вамъ пущу, — сказала жидôвка. — Дайте тридцять ринськихъ, то собѣ возьмете.

— Господи тобѣ слава, — подумавъ я собѣ. — Я гадавъ, що то буде треба дати де зъ якихъ пятьдесять, а гота тридцять пѣнить. Ну, а ще чень що выторгую. Тай до жидôвки: — А що вы говорите, тридцять ринськихъ! Та теперь нову за такй грошѣ достане! Я вамъ дамъ пятнадцять!

— Охъ, дуже вы мало даете, пане господарь, — застогнала жидôвка. — Дайте двадцять и пять!

Ледви-неледви сторгували мы за двадцять. А вже скринку и не беру ся складати, а ту ажь потерпаю: ану, гадаю собѣ, не зможу й дома зложити, тай таку суму дармо вывалю! А далѣ гадаю собѣ: — Нѣ вже, будь що будь, а я мушу на своѣмъ поставити!

Забравъ я тото все на вôзъ: подробе склавъ а рептюхъ, а пôдставникъ обложивъ соломою, накрывъ веретою, — стоить тото, розчепѣрхане, акуратъ такъ, якъ коли бы чоловѣкъ лежавъ на возѣ та колѣна до горы задеръ. Здалекъ ся я [illegible] подп, гадаю собѣ, що до свого села ажь на пôчь приѣду, чей таки ажь до хаты заѣду, щобы нѣхто мене не бачивъ. Ѣду я, ѣду, минаю село за селомъ, та все потерпаю, що отъ-отъ лучить ся якій знайомый та запытає, що везу. Вже й самъ не знаю, що се менѣ тогды стало ся и чого я такъ боявъ ся, немовь що крадене везу. Таке вже у насъ: загулюкають люде чоловѣка, осмѣють за те, чого й самй не розумѣють, такъ що потому чоловѣкъ и радъ бы щось доброго зробити, та уипмае ся, боѣть ся людей, немовъ се вôнъ незнати яке лихо задумавъ.

Отъ уже я наблизивъ ся до свого села. Змеркло ся. Я ще передъ коршмою за селомъ постоявъ троха, щобъ и зовсѣмъ стемнѣло ся, а тогды ѣду. Та ба, на мое лихо, ледво я до села, ажь ту бухъ, мѣсяць сходить собѣ повный, круглолицій, якъ коли бы нѣгде нѣчого. Видите мене, я не ось такій, щобы за що небудь розгнѣвати ся, але тôй мѣсяць тогды трохи мене до лютости не привѣвъ, маломъ ему, бѣдному, въ батька-матѣръ не заклявъ. А я, правду кажучи, и зовсѣмъ его не сподѣвавъ ся! А ту такъ вамъ ясно зробило ся по селѣ, якъ у день! На моѣмъ возѣ вже здалека видно щось, гей грешколи зведене, та що вôзъ наскочить на камѣнь, то воно на всѣ боки хитає ся. А ту ще псы — почувши, що хтось ѣде, гурмою вылетѣли на дорогу, уѣдають такъ, що ажь землю пôдъ собою гризуть, опроваджують мене зъ музикою! Але Богу дякувати, що вже чоловѣка нѣякого нема на улици, не буде питавъ, що везу.

Ба, якъ уже лиха доля на тебе завозме ся, то й конемъ еи не обѣѣдешь. Приѣзджаю просто церкви, дивлю ся, стоить хтось середъ дороги, дивить ся. — Тьфу осина тобѣ маро! — погадавъ я собѣ. — Проклятй пеляща збудили вартôвника, заразъ зачне питати. Тай бое! Скоро мы порôвнали ся, а вôнъ до мене:

— Чи то вы, нанашку?

Я заразъ по голосѣ пôзнавъ, що то дурный Савка, мого сусѣда сынъ. Ну, найшли кого на варту высдати, та такого тумана вôсѣмнадцятого!

— Аджежь я, — кажу.

— А вôдки вы ѣдете такъ пôзно, щосте псôвъ побудили?

— Велика шкода, — кажу, — бо псы и тебе бѣдного збудили.

— Ба та певно! А менѣ акуратъ зачало снити ся, що злодѣѣ церковъ обкрадають. Схапую ся, ажь то вы! Та вôдки ѣдете?

Що дурневи казати? Або вôнъ буде знати, що и якъ?

— Изъ Грайгори, — кажу.

— А що ту везете таке красне?

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю....... 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячи приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретаря пôдъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

(Продовжене зô стороны першої).

раються нашй сердешнй братя Поляки выслати насъ навѣть на погибель до Бразиліи, щобъ лишь загорнути нашй жизненнй подôльскй поля. Щобъ ту идею осущити кричать до правительства: „Polizei! Polizei! Се Москалѣ, они вздыхають до Россіи, они небеспечнй для державы!" Въ Америцѣ насъ цѣлковито не знають, бо и Поляки не жиють зъ нами и нами не займають ся — только злобно потрафлять кричати безъ пôдставно и злобно: се Москалѣ.

Лишѣть насъ панове братя! Робѣть вы свое дѣло, дбайте о себе, а мы вже про себе постараемось. Еслибъ вы були на стôлько політично дозрѣлй и зрозумѣли докладно, що вамъ робити въ Америцѣ, куда йти, якъ замести радикально свою хату, щобъ смѣте не тягнулось за вашими ногами, мы бы видѣли, що маемо до роботы зъ людьми, що розумно и щиро умѣють повести свои справы, тогды и мы сказалибъ свое слово въ квестіи славяньскôй. На теперь, вы намъ еще нѣчимъ въ Америцѣ не можете заимпонувати, а противно, богато злого можна бы ся вôдъ васъ научити. Робѣть свое дѣло — а мы будемо робити свое — только робѣть щиро и розумно — а тогды мы осудимо, що вы есте народомъ гôднымъ попанованя, що вы есте нашими братами славянами! Покищо: Medice cura te ipsum.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

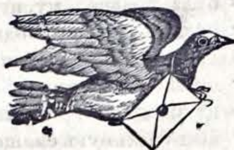
Дописы „Свободы".

Зъ Юнкерсъ, Н. Йо.

Обзываю ся до нашихъ рускихъ хлопцѣвъ, щобъ всѣ, якъ оденъ замавляли собѣ нашу газету „Свобода". Най не буде анѣ одному нашому Русинови шкода тыхъ мізерныхъ $2 на рôкъ, тажь то не есть велика сума. Радше заплатѣть за „Свободу", а стримайте ся вôдъ салоновъ; не ходѣть грати кульки по сальонахъ, бо се страшный грѣхъ народный такъ марновати тяжко запрацьованый грôшь. Вмѣсто ходити въ Суботу по сальонахъ и грати въ кульки, сѣдайте собѣ въ дома и читайте „Свободу", а зъ того певно бôльшу користь будете мати, бо и чогось пожиточного навчите ся и не стратите дармо центôвъ. То такъ Братя Русины! Ганьба бы намъ була, якбы мы не мали своеи рускои газеты въ дома. По руски читати знаете, навчилисте ся въ краю, а декотрй вже ту, що мали розумъ и охоту. Розважте тôлько, якъ то туньо вамъ приходить газета; — навѣть по 5 центôвъ на тыждень не выходить, а кôлько то вы на тыждень выпете погарôвъ пива по 5 центôвъ. Пійте менше, а будете мати все здоровый розумъ, тогды и зрозумѣете, що конечно вамъ треба мати свою руску газету „Свободу".

Х. И. П.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Галицкй емігранты у Вѣдни.

Оногды донесли мы после вѣстки п. Льва Турбацкого, подане въ „Дѣлѣ" щозъ Кормонъ, пограничнои стаціи италійскои, завернено кôльканацять родинъ емігрантовъ зъ Тернопôльщины, бо дальшій перевозъ безплатный до Бразиліи зястановлено и емігранты не могли выказати ся картами корабельными. Тй заверненй емігранты опинили ся у Вѣдни, а долю ихъ описуе вѣденьскій кореспондентъ Kurjer-a Lwowsk-ого ось якъ: 29. с. м. мали Вѣденцѣ нагоду побачити малый але поражаючій образець галицкои нужды. Передъ колькома днями переѣхало черезъ Вѣдень около 200 емігрантôвъ Русиновъ, всѣ зъ повѣту тернопольского. Бѣдаки тй доѣхали лише до италійскои граничнои стаціи Кормонъ, зъ-вôдки ихъ комісарь австрійскои поліціи завернувъ назадъ до Вѣдня, бо не могли выказати ся корабельными картами, а заразомъ длятого, що послѣдтый корабель, везучій безплатно емігрантовъ зъ Генуи до Бразиліи вôдплывъ вже дня 27. с. м. Въ наслѣдокъ того емігранты мусѣли бы зъ власныхъ грошей набути карты корабельнй. Білеты ѣзды зелѣзницею до Генуы вôдобрано имъ и завернено ихъ до Вѣдня. Емігранты прибули тутъ 29-го о год. 8-ой рано на дворець зелѣзницѣ полудневои. Мѣжь ними находило ся много жѣнокъ и дѣтей, а кожде двигало рôзнй мѣшки та клуночки. Зъ разу не хотѣли бѣдаки высѣсти зъ ваґоновъ, але приневолила ихъ до того поліція та зôгнала до галѣ пакунковои. Хтось порадивъ нещастнымъ, выслати депутацію до цѣсаря щобы позволено имъ, або ѣхати до Бразиліи або остати у Вѣдни, бо по поворотѣ домôвъ грозить имъ неминуча смерть голодова. Недосвѣднй люде послухали тои рады и 27 селянъ оставили свои жѣнки и дѣти на дворци та удали ся просто до цѣсарского бурґу. Тамъ впущено чотирохъ до цѣсарскои кабінетовои канцеляріи, де имъ правительственный радникъ Савицкій заявивъ, що въ справѣ оставаня у Вѣдни не рѣшае кабінетна канцелярія лишь дирекція поліціи. Тожь зôбрано тыхъ 27 депутатовъ, всаджено до омнібуса для шупасниковъ, вôдвезено до комісаріяту поліціи на Regierungsstrasse а зъ-вôдси просто на дворець зелѣзницѣ пôвнôчнои. За той часъ родины тыхъ 27-охъ рыдали голосно на дворцѣ зелѣзницѣ полудневои, що на ихъ мужѣвъ и батьковъ застановлено лапку, и що ихъ обманено. Найшлись милосерднй люде, котрй о 11-ой годинѣ зарядили перевести перемерзлыхъ зъ пакунковои галѣ до теплѣйшои ждальнѣ войсковои. Траґарѣ пакунковъ на дворци зелѣзницѣ полудневои зробили мѣжь собою складку и купили голоднымъ дѣтямъ 50 літрôвъ молока. По полудни заѣхали передъ дворець шупасовй омнібусы, щобы перевезти бѣдакôвъ зъ дворця зелѣзницѣ полудневои на дворець зелѣзницѣ пôвнôчнои. Жѣнки и дѣти боронили ся зъ роспукою, кидаючись зъ плачемъ на землю. — „Не хочемо вертати до дому! Не маемо по що!" голосили нещастнй. Остаточно зôпхано ихъ всѣхъ до возôвъ и завезено на дворець пôвнôчный, де ихъ помѣщено въ кантинѣ для роботниковъ. Тамъ бѣдкались и заводили вже тыхъ 27 депутатôвъ, неспокôйныхъ о долю своихъ полишеныхъ родинъ. Въ кантинѣ той урядували три комісарѣ и многй поліціянты. Вôдъ самого рана бувъ присутный старшій комісарь Калиновичь, котрый лишь самъ одинъ вмѣвъ зъ емігрантами розмовити ся. Селяне жалували ся, що ихъ несправедливо задержано передъ выѣздомъ до Бразиліи. Выказували, що мають анґлійскй грошѣ въ золотѣ та хотѣли ихъ вымѣняти. Допоминали ся своихъ загубленыхъ клуночкôвъ. Жѣнки заводили а дѣти плакали на брудномъ помостѣ. Всѣ нарѣкали, що помруть теперь зъ голоду въ Галичинѣ, бо цѣле свое майно продали и выдали ся на непотрѣбну ѣзду. Поліція за грошѣ емігрантовъ купила имъ білеты ѣзды до Тернополя, а о годинѣ 9-ôй вечеромъ вôдѣхавъ зъ-вôдси сей сумный поѣздъ зъ емігрантами до краю. Запаковано ихъ мовь селедцѣвъ до чотирохъ ваґоновъ. Поражаючй сцены, якй дѣялись на дворци, годѣ описати! Жаль тисне серце!

Партія емігрантовъ числяча 57 особъ, походячихъ зъ Подôльщины выѣхала два тыжднѣ тому зô Львова до Бразиліи. Переселенцѣ мали пашпорты, білеты ѣзды кораблемъ и грошѣ. Зъ другого транспорту, що числивъ 36 особъ, поліція задержала кôлькоро людей для браку средствъ до ѣзды.

Положене народныхъ учителѣвъ въ Галичинѣ.

Коли оголошено буджетъ (доходы и розходы) Галичины на рôкъ 1896, котрый власно теперь черезъ соймъ краевый бувъ обговорюваный, выголосили паньскй газеты гимны похвальнй для „wielmoznej szlachty polskej" — котра трясе австрійскою державою, — що тая шляхта такъ причинила ся до взросту народныхъ школъ. Взрôсть сей, на око, выдававъ ся величезнымъ. Тымчасомъ въ дѣйстности справа школьництва народного въ Галичинѣ, представляе ся въ дуже сумнôмъ положеню. Зô справозданя Рады шкôльной краевой до сойму о народныхъ школахъ и семінаріяхъ учительскихъ, довѣдуемо ся, що станъ просвѣты народа въ Галичинѣ не лишень не пôдносить ся, но навпаки упадае.

Зô справоздани того выймаемо кôлька чиселъ, котрй дадуть докладне поняте, якъ просвѣта, т. е. шкôльництво, ѣде „wyścigowymi szlacheckiemi końmi", однакъ ходомъ рака „въ задъ". Въ р. 1894. було 1,410,000 дѣтей обовязаныхъ ходити до школы. Въ тôмъ-же роцѣ ходило до шкôлъ народныхъ (по селахъ) лишень 666,116 дѣтей. Проте 744,000 дѣтей не учащало цѣлковито до школы, значить ся, що больше якъ половина дѣтей, мешканцѣвъ Галичины, не корыстала зъ науки шкôльной, до котрой обовязуе право.

Въ тôмъ самôмъ часѣ, т. е. въ року 1894. збôльшило ся число замкненыхъ шкôлъ зъ причины браку учителѣвъ. — Чи сей бракъ учителѣвъ не дасть ся въ коротцѣ вôдчути, не кажу въ Галичинѣ, однакъ цѣлôй державѣ австрійской? Мимоволѣ насувае ся тутъ на гадку славный высказъ желѣзного князя Бисмарка, по вѣкопомнôй побѣдѣ малои Нѣмеччины надъ гордою Францією въ р. 1870—1871. Князь Бисмаркъ сказавъ тогды: „Не жовнѣры побѣдили, а учителѣ, котрй выховали таку молодѣжь!" Чи сей высказъ могъ бы выйти зъ устъ теперѣшного правительства въ Австріи? Учителѣ суть пôдставою кождои державы, бо где они дадуть просвѣту молодежи и выховають ю въ духу патріотичнôмъ, тамъ такъ выхованй горожане за своимъ будуть стояти.

Въ иншихъ державахъ станъ учительскій высоко стоить, и цѣлковито выповняе свою задачу, бо есть вôдповѣдно своей працѣ вынадгородженый. — Чи однакъ такъ справы шкôльнй стоять въ Галичинѣ? — Хорони Боже! Тутъ цѣлый рядъ автономічный стремить до того, щобы масы робучого народу проживали въ „тмѣ кромѣшнôй". — Наглядныхъ доказомъ того, суть теперѣшнй засѣданя галицкого сойму. И такъ на 19-омъ засѣданю сойму дня 31. сѣчня с. р. на внесене комісіи шкôльной о полѣпшене быту учителѣвъ шкôлъ народныхъ, дали ся чути въ соймѣ такй промовы, котрй зъ устъ представителѣвъ народу николи и выйти не повинни. Межи иншими „гербовыми" бесѣдниками, сказавъ посолъ Пініньскій, що „народнй учителѣ, черезъ довгй лѣта не можуть надѣяти ся полѣпшеня своеи платнѣ", и радить дальше „вплывати на учителѣвъ и на кандидатовъ учительскихъ въ тôмъ дусѣ, що не мають що нарѣкати на свою долю и що ихъ станъ вже не такій злый". Той выказъ пана ґрафа затвердивъ другій панъ Абрагамовичь, та и другй галицкй Соломоны. О такôмъ пану ґрафѣ В. Дѣдушицкôмъ, вже нема и що вспоминати, бо и порохъ зъ пôдъ пôдошвы его чоботъ есть ученый. — Господи милый! Що въ выказахъ тыхъ пановъ подивляти? чи ихъ безчельность, чи иронію, чи таки безграничну глупоту?! Говорити голодному: „Ты дурню! я ситый, якъ-же ты можешь бути голодный!" И чи можна дивовати ся днесь, що талантливй съ посвященемъ ся для народу люде, утѣкають зъ становиска учителѣвъ а молодшй не хотять о тôмъ станѣ и знати, и волѣють брати ся до працѣ фізичной, не въ такôй степени зависимой? Чижь дивно що така маса дѣтей не ходить до школы? — Подымѣмъ ся на другй народы. Норвеґія и Швеція, маленькй краѣ пôвнôчнй, тѣшать ся що разъ бôльшимъ станомъ просвѣты въ цѣлôмъ народѣ, наколи нарôдъ рускій пôдъ бѣло червоно-чорно-жовтою державою, становить одну велику пляму въ напрямѣ цивілізаційнôмъ. Однакъ треба взяти на увагу и то, що въ Швеціи и въ Норвеґіи не рядять ани король, ани шляхта самй, але головнымъ чинникомъ въ праводавствѣ есть нарôдъ.

У насъ въ Галичинѣ на жаль цѣлу керму державы мае шляхта въ рукахъ, и черезъ свою мудру господарку довела Галичину, а то такъ головно Русиновъ, якъ и по части Поляковъ (хлопôвъ) до того стану, що голоднй и голй, мусять утѣкати вôдъ своихъ славетныхъ опѣкуновъ, ажь въ другй части свѣта. О! cześć wam panowie magnaci!

заляканый. Вжемъ озливъ ся, що вôнъ стоить якъ паль та мене выпытуе.

— Та скажѣть! Я, бôгмежь то-ну, нѣкому не скажу!

— А не скажешь?

— Скарижь-то мя Господи, що не скажу!

— Ну, — кажу я обзираючись, та шепотомъ — я забивъ жида зъ грôшми, та везу его до дому закопати пôдъ вугльомъ.

— Йой! — скрикнувъ наляканый Савка. — А то на що?

— На щасте, дурный Савко, щобы все дома грошѣ вели ся.

Зъ тымъ я й поѣхавъ, а вже кмитую, що мôй Савка ажь горить зъ нетерпелячки и цѣкавости. Ну, гадаю собѣ, закпивъ я зъ него! Але гляджу позадъ себе, а мôй Савка бѣжить попôдъ плоты, въ слѣдъ за мною. Ну, бѣжить та бѣжить. А до моеи хаты вже недалеко; заѣхавъ я, отворивъ лѣсу на вигонъ, вôдтакъ отворивъ стодолу, заѣхавъ на тикъ, выпрягъ конѣ, а вôзъ тамъ и лишаю на тоцѣ. Зиркнувъ, ажь мôй Савко дриголить лісою, та пасе окомъ, що я буду робити. А я нѣчого, немовъ и не бачу его. Поставивъ конѣ, повпинавъ, давъ ѣсти, тай самъ до хаты.

Повечерявъ я, лягъ спати, и гадки не маю. На другій день схопивъ ся я досвѣта та до стодолы, до скрипь-

Заразъ мы, круть и верть, що до чого пасуе, прикладаемо, трибуемо... Богу дякувати, все намъ якъ зъ масломъ йде! За пôвъ годинки и зложили и потрибували — риже такъ, що ану. Я мовъ на свѣтъ народивъ ся, прецѣнь не дармо грошѣ выдавъ! А хлопець ажь у руки плеще, налюбувати ся не може машиною. За минуточку мы цѣлый приколотокъ соломы для стрѣбунку порѣзали, вôзъ выкотили, тай до хаты. Благодать!

Ино мы сѣли спѣдати, ажь ту песъ заголосивъ. Вызираю вôкномъ — го-го-го! И вôйтъ, и присяжный, и писарь, и зъ пять хлопа зъ палицями. Якъ то кажуть: „И баба и цѣла громада". Тай то не йдуть до хаты, а стали коло одного угла, шпортають, щтуркають, шипорять... Що за притока? — гадаю собѣ. — Що таке людямъ стало ся? Хочу выйти зъ хаты — а, ба, зъ за дверей чую голосъ десятника: не вольно! Сидѣть у хатѣ! Що за лихо?.. Сиджу я. Обôйшли вони хату на всѣ чотыри роги, обталапали ся по колѣна, далѣ пôшли пôдъ шопу, довкола шпѣхлѣра, довкола стодолы... Я въ голову заходжу: що за нещасте? Чи подурѣли люде, чи може розбôй якій? Ажь ось вони входять до хаты.

— Десятники! — каже вôйтъ, не те коло него! Якъ бы втѣкъ, то ваша вôдповѣдь на тôмъ!

Я ставъ, очи вытрѣщивъ, а ту десятники, якъ апостолы якй коло мене.

— Пане вôйте, — кажу я, — що се мае значити ся?

— Гмъ, гмъ, — покректавъ вôйтъ, сѣдаючи на ослонѣ и штуркаючи паличкою о землю, — то вже въ тôмъ моя голова. Вы маете мовчати и вôдповѣдати.

— Мовчати и вôдповѣдати? — дивувавъ ся я. — Ба та якже я вôдповѣмъ, якъ буду мовчати?

— Гмъ, гмъ! — покректавъ знову вôйтъ. — А скажѣть вы намъ насампередъ, якъ вы ся называете.

— Я? Або вы хиба не знаете? Чи то я якій чужосѣльный, чи що?

— Заразъ менѣ вôдповѣдати! Хто ту старшій у селѣ, я чи вы?

— Я ту въ своїй хатѣ найстаршій! — крикнувъ я, олютившись. — Що се за розбôй такій? Я нѣкому нѣчого не виненъ, а ту мене нападають! Пане вôйте, я на васъ скаргу подамъ!

— Хе, хе, хе! — смѣявъ ся вôйтъ, — а дивѣть, якъ ставить ся! Нѣкому нѣчого не виненъ! Ну, ну, дай то Боже! заразъ будемо видѣти. А скажино ты менѣ, невинный чоловѣче, де ты того забитого жида подѣвъ, щось учора по ночи вѣзъ?

спала. Якъ не зарегочу ся, якъ не зайду ся смѣхомъ, то гунцвотъ не мое имя, колимъ такъ реготавъ ся вôдъ уродженя свого. Трохи-мь, кажу вамъ, на землю не покотивъ ся зо смѣху.

Вôйтъ ставъ, якъ тото теля, що о новй ворота вдарить ся. Але далѣ знову вызвѣривъ ся на мене.

— Куме, я тобѣ по добру кажу, не смѣй ся, признай ся до всього, то вже я вставлю ся за тобою, щобы тебе высокій судъ не повѣсивъ, щобы тобѣ жите дарувавъ. Не вôдпирай ся, коли не хочешь на шибеницю ногами перебирати.

Я ще дужше зареготавъ ся, ажь за животъ руками держу ся. Се й зовсѣмъ розлютило вôйта.

— Вяжѣть его! — крикнувъ вôнъ десятникамъ.

— Алежь пане вôйте! — сказавъ я, отямившись, — постôйте, я вамъ у всѣмъ признаю ся, навѣть ласки вашои не буду просити въ судѣ. Вже якъ маю висѣти за одну ногу, то радше за обѣ!

— Признаешь ся?

— Алежь розумѣе ся!

— Ну, дежь той забитый жидъ? Щесь го не закопавъ пôдъ вугло?

— Нѣ, нѣ!

— Ну, а дежь вôнъ е?

— Таки лежить у стодолѣ.

— Ходи, покажи намъ!

пôдъ стодолою варта. Ну, Богу дяковати! И Савка ту! Ще лѣпше. А народу находила ся повна обора. Що то, вѣсть рухнула по цѣлôмъ селѣ, що „деревляный философъ" жида забивъ тай пôдъ вугломъ закопати хотѣвъ. Я йду посередъ тои глоты, тай усмѣхаю ся, а ту миръ божій лишь: шу, шу, шу! буцѣмъ то: адѣть, и вѣшати его будуть, а вôнъ собѣ байдуже! що то „деревляный философъ!"

Прійшовъ я пôдъ дверѣ, а десятники всѣ коло мене! Отворивъ...

— Ну, прошу, пане вôйте, осьде той забитый жидъ!

Вôйтъ позирнувъ и очи вытрѣщивъ.

— А-а-а! Ба, то що?

— Тото саме, щомъ учора вѣзъ по-ночи. Скринка до рѣзаня сѣчки!

Тутъ увесь нарôдъ, що товпивъ ся довкола стодолы, якъ не зарегоче ся, то Господи твоя воля! И десятники, и присяжный и польовй, всѣ реготали ся, навѣть вôйтъ усмѣхнувъ ся и зачавъ мене перепрашати за цѣлу тоту оказію тай за те, що повѣривъ дурному Савцѣ. Смѣху на цѣле село. А скринку мою якъ зачали того дня трѣбувати, то менѣ пять околотовъ соломы порѣзали! Отъ такъ то я и до скринки прійшовъ и зъ цѣлои громады смѣхъ зробивъ!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛІТИЧНЫЙ.

— Сенатъ въ Вашингтонѣ ухвалив святкувати свято въ честь великого паріоты, бувшого президента Спол. Державъ Абрагама Лінкольна на дня 12. лютого каждого року. Сенаторъ Гілль жадавъ, щобъ такожь уродины Jackson-а уважати народнымъ свя̂томъ, однакъ стрѣтивъ ся зъ великою опозиціею, бо справедливо боять ся американцѣ, щобъ черезъ збôльшене святъ не стало колись часу робôтникови заробити собѣ кавалокъ хлѣба.

— Призначено $75.000 для комісіи, котра мае розслѣдити спорну границю помѣжь Аляскою и британьскими пôвночно американьскими посѣлостями. Біль про вôльне быте срѣбнои монеты вже порѣшено.

— На Кубѣ все еще бють ся. Телеграмы звôдтамъ доносять, що енералъ Вейлеръ заказавъ корреспондентамъ заграничныхъ газетъ товаришити войскови на полю битвы. Всѣ вѣдомости будуть теперь выходити вôдъ правительства, тожь еще горше буде могло представляти правительство справы, якъ до теперь Испанцѣ зъ Мексико доставили енераловн Вейлерови тысячь коней и двѣста муловъ въ дарунку, котрый енералъ съ подякою принявъ.

— Посля всякои правдоподобности буде будучій президентъ Спол. Державъ называти ся: Thomas B. Reed.

— Сенатъ въ Вашингтонѣ, на засѣданю 14. лютого похоронивъ предложене въ справѣ вôльного быта срѣбнои монеты. Дебата надъ тымъ біломъ тревала 5 годинъ. Сенатъ выслухавъ зъ великою увагою бесѣды pro и contra. По довгихъ дебатахъ рѣшили републиканы великою бôльшостію голосôвъ справу, котра безпеченчо выйде въ користь для клясы робôтничои.

На цѣли военнй субскрибована въ Спол. Державахъ сто міліонôвъ долярôвъ въ одномъ мѣсяци. Всѣ бôльшй мѣста, всѣ великй капіталѣсты поспѣшили въ помôчь державѣ противъ неправнымъ посяганямъ Англіи на власность Американьску.

— Въ Кореи выбухло повстане. Повстанцѣ напали на хиньскихъ сторожѣвъ телеграфу и побили ихъ. 100 Россіянъ вооруженыхъ поспѣшило хинцямъ на помôчь.

НОВИНКИ.

— Капітанъ корабля „Rhynland“ упавъ въ пôдозрѣне, що перевозить потайки діяманты зъ Европы до Америки, не оплачуючи цла. Послѣдного разу мавъ перевезти капітанъ сей діяманты въ вартости $20.000, котрй мала одна фірма до Цінцинаті вôдослати. Урядъ цловый зарядивъ ревізію въ каютѣ капітана. Знайшли скринку зъ діямантами, однакъ капітанъ уневинняе ся, що вôнъ перебравъ ту скринку вôдъ одного урядника въ Антверпіѣ и не знае навѣть, що въ той скринцѣ находить ся. Въ скринцѣ находить ся 528 діямантôвъ, котрй представляють суму больше менше $10.000. Якъ та справа скôнчить ся, годѣ нынѣ еще знати.

— Столько мордôвъ и самоубійствъ, якъ лучилось найновѣйшими часами въ Пенсильвеніи и въ другихъ Станахъ, вже давно не лучало ся. Якъ зараза мордôвъ и всѣлякихъ збродень пересунулась понадъ тй краѣ.

— Случайно попавъ ся намъ въ руки календарь выданый редакторомъ „А. Р. В-ка“ П. Ю. Жатковичомъ, кажемо случайно, бо редакція „Вѣстника“ не була такъ чемна, щобъ намъ оденъ примѣрникъ прислати. — Повный титулъ календаря такій: „Американскій рускій Мѣсяцословъ (календаръ) на годъ (рокъ) преступный (високосный) 1896, числящій 366 дней сотавилъ: отъ имени Соединенія гр. кав. русскихъ Братствъ Павелъ Юріевичъ Жатковичъ редакторъ Амер. Русск. Вѣстника. Годъ изданія I-ый. Scranton, Pa.

Мы радо витаемо всяку книжку рускими буквами написану въ Америцѣ, а тымъ бôльше таку потрѣбну книжку, якъ календарь. Про змѣстъ его и вартость літературну напишемо другій разъ.

— Въ англійскихъ майнахъ въ Tylorstown запалилъ ся сольферъ, въ наслѣдокъ чого богато людей попалилось. До сего часу вынайдено 33 трупôвъ. Що дѣєсь зъ рештою людей, що були на той часъ пôдъ землею, поки-що не знати.

— Въ Mullagine, въ пôвночно-всходной Австраліи вôдкрыто богатй поклады діяменту.

— Въ Ріо Жанейро, въ Бразиліи выбухла жовта фебра. Щоденно умирае около 20 особъ.

— Дня 10. лютого с. р. святковано въ Plymouth Pa. 10 лѣтный ювилей истнованя литовского тыжневника „Vienibe“.

— Минувшого тыждня прибувъ до Гаваны новоименованый енералъ губернаторъ Кубы Weyler. Кажуть, що вôнъ енергічнѣйшій вôдъ Camposa, та що дасть Кубанцямъ 10 днѣвъ до намыслу, щобы ся пôддали, а якъ нѣ, то ужіе противъ нихъ средствъ якъ найострѣйшихъ.

— По надъ Мадритомъ, головнымъ мѣстомъ Испаніи, перелѣтала недавно величезна звѣзда (метеоръ) та ще и пукла до того, зъ чого повставъ такій гукъ и ломотъ, що цѣле мѣсто затрясло, ся а богато домôвъ порозвалювало ся, та позападувало въ землю.

— Thurston сенаторъ зъ Небраски внесъ біль, въ котрôмъ жадае, щобы ніграмъ уродженымъ въ часѣ невôльництва признано пенсію. Пенсія та выносилабъ для тыхъ, котрй переступили 50 лѣтъ житя $4 мѣсячно, а для тыхъ що мають бôльше якъ 75 лѣтъ $15 мѣсячно. Кромъ того тй послѣднй малибъ достати еще по $500 одноразовои запомоги.

— Въ послѣднихъ кôлькохъ тыжняхъ у побережа Атлянтицкого моря розбило ся и затонуло бôльше якъ 12 кораблѣвъ. Зъ находячихъ ся на нихъ людей, далось заледви невелику часть уратувати, решта найшла зимный гробъ въ филяхъ морскихъ. Еще и теперь выкидае море бельки, дошки и людскй трупы зъ затонувшихъ кораблѣвъ.

— Кôлька днѣвъ тому, попалось намъ въ руки перше число литовского літературно-политичного мѣсячника „Tevyne“ (Вôтчина). Мѣсячникъ той редагованый молодымъ патріотичнымъ священникомъ зъ Mt. Carmel, Pa. представляесь, такъ, що до змѣсту, якъ и що до формы вповнѣ вдоволяючо. Та не лишь Литвины, але и другй народности не дорôвнуючй намъ чисельно, мають вже тутъ въ Америцѣ подобнй мѣсячники. Только мы Русины, що тратимо часъ на дурныхъ та непотрѣбныхъ сваркахъ не впередъ, але може еще въ задъ идемо!

— Архитекты Harding и Gooch выробили плянъ на будынокъ въ котрôмъ мае мѣститись ню-йоркскій почтовый и телеграфічный уряды. Будинокъ той буде стояти при улици Broadway. Вôнъ буде на 200 поверхôвъ высокій (3 разы вызшій якъ вежа Eiffel'a), буде мати 100,000 бюръ въ котрыхъ знайде помѣщене 400,000 людей, т. е майже пôвъ миліона.

— Хотяй остра зима на дворѣ, то бузько не полѣнувавъ ся зъ дарункомъ для чесного нашого брата Йосифа Осеняка, въ Олифантѣ, въ видѣ малои донечки, зъ чого велика радость для родичѣвъ. При крестѣ надали еѣ имя Іоанна. Кумами були Стефанъ Кузмякъ и жена Юрія Хиляка. Дай Боже, щобы здорово росла на радость родичамъ, а славу всеи американьскои Руси.

— Въ Long Island City, N. Y. перенесено учителя зъ однои школы до другои. Дѣти, що полюбили були свого доброго педагога, не хотѣли згодити ся на се роспоряджене высшои власти и застрейкували. Выбрали заразъ комітетъ, до котрого увôйшло 4 хлопцѣвъ и 3 дѣвчины, выбрали генерального бесѣдника и парами, числомъ 150 дѣтей, вырушили до майора мѣста зъ петиціею на письмѣ зъ 150 власноручными пôдписами. Майоръ мѣста принявъ депутацію дуже вѣчливо, титулуючи малого бесѣдника черезъ Mister, и щобъ якось зручно позбутись ихъ почавъ задавати имъ пытаня, якй важнѣйшй публичнй будынки суть въ мѣстѣ. Депутація заявила рѣшучо, що они не прийшли на испыть, лишь хтѣлибы ся довѣдати, якъ майоръ ихъ справу полагодить, заявляючи, що они лишь пôдъ тымъ учителемъ будуть пильно учити ся, иншого не хотять. Колижь майоръ давъ имъ вôдмовну вôдповѣдь, роспращавъ ся комітетъ зъ начальникомъ словомъ: „Good by“, ушикували своихъ товаришôвъ въ ряды и при вôдгомонѣ бубна вырушили домôвъ. Анѣ одна дитина не прійшла такъ довго до школы, ажь поки давный учитель не вернувъ на свое становиско. Родичѣ похвалили поступокъ дѣтей, знаючи, зъ поступовъ въ наукѣ, що учитель бувъ дуже добрый, только власти поступили собѣ несправедливо. Такъ вмѣють вже навѣть дѣти въ Америцѣ выборювати собѣ справедливость. При тôмъ фактѣ мимоволѣ насуваесь намъ згадка, про пропамятну депутацію нашихъ дѣтей зъ сивымъ волосемъ до цѣсаря. Яка рôжниця ту и тамъ нема мѣсця въ нашой часописи розбирати. Най порôвнають тотй, котрыхъ та справа безпосередно обходить.

— Въ Піттсбургу въ тунелю трену Бальтіморе и Огіо впало 90 тонôвъ землѣ. На щастє нѣкого не забило. О пôвночи змогла компанія торъ опять очистити. Минувшими лѣтами часто лучали ся подобнй выпадки.

— Въ Буфало великій недостатокъ роботы тыми часами. Тысячѣ Поляковъ безъ роботы залягло тыми днями Office, домагаючись роботы. Товпу безробôтныхъ розôгнала поліція. Депутація Поляковъ явилась на офісѣ и заявила, що тысячѣ Поляковъ зъ родинами гинуть зъ голоду.

Выстарайтесь панове Поляки для своихъ людей о роботу, щобъ они зъ голоду не гинули, а тогды будете будовати „Ojczyzn-y“.

Справы робôтничй.

— Въ Lisbon Falls, Me. робота иде добре. Въ фабрикахъ сукна боять ся щобы за-для великого складу готово выробленого матеріалу, робота зъ весною не устала. Въ фабрикахъ паперу иде робота день и нôчь, а если где-що въ машинеріи попсуе ся, то се направляють въ недѣлю. Новымъ робôтникамъ тяжко достати ту працю.

— Въ Mahanoy City, Pa. роблять лишень по 4 дни и то по 3 кводры.

— Braddokock, Pa. Робота иде ту добре, во всѣхъ фабрикахъ робить ся день и нôчь, платня однакъ не велика.

— Pittsburg Pa. Робота иде ту взагалѣ добре, бо во всѣхъ фабрикахъ працюе ся стало, а люде глядаючй працѣ легко въ одной, або другой фабрицѣ достануть роботу.

— Wilkes Barre, Pa. На той околицѣ робота иде середно. На где-котрыхъ плейзахъ робить ся цѣлый часъ, на другихъ по 3—4 дни.

— South Bethlehem, Pa. У насъ робота иде добре, та и робôтники мають ся незгôрше, бо працюють день и нôчь.

— Joliet, Ill. Тутейшй фабрики Illinois Steel Co., котрй черезъ послѣднй два мѣсяцѣ були замкненй, почали знову повновъ силовъ робити, а 2500 робôтникôвъ достало въ нихъ сталу працю.

— Bayonne City, N. J. Робота иде ту теперь слабше, бо не робить ся цѣлый часъ, анѣ въ боднарняхъ, анѣ въ другихъ фабрикахъ.

ДЕ-ЩО ЦѢКАВОГО.

— Въ стейтѣ Michigan, мѣстѣ Bay City засуджено шѣстьохъ вôтцѣвъ родинъ на 5 лѣтъ до „Ивановои хаты“ за те, що не посылали своихъ дѣтей до школы.

— Въ Питсбургу заскаржила M. Corran одного панка о $50.000 вôдшкодованя за те, що обѣцявъ ся зъ нею женити, та не дотримавъ слова. Несловный женихъ той числить не бôльше, нѣ менче тôлько 60 лѣтъ житя.

— Въ Санъ Франціско выколѣилась електрична стрѣткара, при чѣмъ перешло 20 людей страшно покалѣчено.

— Въ Римѣ N. Y. збанкрутовавъ банкъ Fort Stanwix. Довги выносять $375,000.

— Въ Hollidaysburg, Pa. въ фабрицѣ желѣза експльодовавъ котелъ; 5 людей забило, 3 покалѣчило смертельчо, 20 лекше.

—Въ стейтахъ Missisipi и Texas впали улявнй дощѣ, въ наслѣдокъ чого повыливали рѣки, потопили богато людей и наробили богато школы.

— Черезъ Baltimore приѣхало минувшого року до Америки 9615 емігрантôвъ. Мѣжь ними було 3923 зъ Нѣмеччины, 1132 зъ Угоръ и 668 зъ Австріи.

ВСЯЧИНА.

Тайна однои пачки картъ.

Одного разу оскаржено простого солдата Руснака Гриця Серну, що служивъ въ американьскôмъ войску, передъ начальствомъ.

Причина сего була слѣдуюча:

Въ одну недѣлю розказавъ старшій, щобы всѣ ковнѣры пôйшли на богослужене до церкви. Пôдчасъ вôдправы выймивъ собѣ кождый книжку, яку мавъ, псалтырь, чи библію, чи яку иншу и моливъ ся. Але нашъ руснакъ не мавъ жаднои книжки, а понеже выпадало мати щось коньче передъ собою, то выймивъ зъ кишенѣ пачку картъ, порозкладавъ на лавцѣ и зачавъ переглядати одну по другой. Побачивъ тое старшій, тай каже:

— Грицю! чи ты ошалѣвъ? Сховай карты заразъ; тутъ не есть мѣсце на карты.

— А вамъ що до того? — каже Гриць — я знаю що роблю.

По скôнченю богослуженя забрали Гриця передъ майора.

— А вы пощо тутъ того солдата привели? — пытае майоръ.

— Для-того, що гравъ въ карты въ церкви.

— О, якъ такъ, то я такъ тебе укараю, вôдповѣдае майоръ, що попамятаешь рускій мѣсяць. А може маешь що сказати въ своей оборонѣ?

— Певно що маю, богато маю, вôдповѣвъ смѣло солдатъ.

— All right, бо если нѣ, то памятай, що такъ тя покараю, якъ еще нѣкого я зъ роду не каравъ.

Однакъ Гриць тымъ дуже не настрашивъ ся; ставъ просто и сказавъ:

— Досыть довгій часъ були мы на маневрахъ. Тамъ не мавъ я книжки до моленя, только пачку картъ молитвословъ и библію и я зъ того бувъ дуже вдоволеный.

— Якъ то могло бути? — перерывае майоръ.

— Та такъ, каже Гриць и выймае пачку картъ зъ кишенѣ и показуе туза. Коли я побачу наприкладъ туза (аса), то прійде менѣ на гадку, що есть оденъ Богъ. Якъ побачу двôйку, то думаю: Богъ Отецъ и Сынъ, якъ нобачу трôйку — Тройця свята. Чворка каже менѣ думати про 4 Евангелистôвъ, а пятка, то 5 ранъ Исуса Христа. Коли увиджу шѣстку, то пригадаю собѣ зъ библіи, що въ 6 дняхъ Богъ сотворивъ свѣтъ, а якъ сѣмка попадесь на око, то згадаю, що 7. день для вôдпочинку. Вôсѣмка нагадуе менѣ осьмеро людей, котрыхъ Богъ спасъ вôдъ потопа. Девятка представляе 9 прокаженыхъ, що навѣть не подяковали свому Спасителеви за чудесне выздоровлене. Якъ побачу десятку, пригадую собѣ 10 заповѣдей Божихъ, котрй Богъ давъ Мойсейови на горѣ Синайской. Коли увиджу короля, пригадую собѣ, що королемъ нашимъ есть Богъ. Дама пригадуе менѣ королеву Марію Тересу, котра звôльнила Русинôвъ зъ неволѣ людскои.

— Добре, каже майоръ — а хлопець (нижникъ)?

— Ну, то тую карту то вже я собѣ добре не запамятавъ, але чекайте пане майоръ. Якъ увиджу хлопця, то заразъ прійдуть менѣ на гадку всѣ такй драбы, якъ вы, пане констабель, щосьте мене ту припровадили за те, що я живъ по божому. Але почекайте, каже нашъ Гриць, то еще не конець, бо я картъ уживаю ще вмѣсто календаря (теперь вже не буду, бо выйшовъ календарь „Вѣстника“). А то такъ я ихъ уживаю. Чотыри фарбы, то чотыри поры року. Якъ всѣ знаки порахую, буде ихъ 365, одже только днѣвъ въ роцѣ. 52 картъ — значить 52 тыжднѣ въ роцѣ. Картъ зъ образками есть 12 — только есть прецѣ мѣсяцѣвъ въ роцѣ.

Такъ видите пане майоръ; одна пачка картъ може служити за библіи, календарь для молитвы и забавы.

На другій день Гриць старшимъ.

Написавъ и самъ до Редакціи приславъ:

Кумъ зъ Олифанту.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

Въ судѣ.

Гриць: Присяй Богу! пане судіо, та Иванъ такъ мя наганьбивъ передъ громадовъ, що волѣвбы мене вдарити два разы въ лице.

Иванъ: А чомужь то ажь теперь, такъ пôзно говоришь? Та бувъ бымъ тя съ найбôльшовъ утѣховъ и бôльше якъ два разы по за уха лапнувъ.

— А що ты хочешь?

— Та прошу „баса“. хтѣвъ-бымъ достати яку роботу.

— Теперь не маю для тебе вôдповѣднои роботы!

— Е, то ничь, робота може бути и яка небудь, ино щобы заплата була добра.

Добра жѣнка.

„О! ради Бога! кумо! мôй мужь повѣсивъ ся!“

„А то лайдакъ! Най-бы тобымъ му заразъ горнецъ зъ окропомъ на головѣ розбила“.

МАРШЪ СОЮЗЦѢВЪ.

I.

Нуже братя, гей Русины,
Во „Союзъ“ вступаймо!
Кôлько насъ е въ Америцѣ
Въ ряды его станьмо!

Тымъ мы свѣту днесь докажемъ,
Що мы не пропащй,
Хотъ въ далекой чужиноньцѣ
Пробудились сплящй.

Пробудились, спôзнали ся
Руки си подали,
И братъ брата взявъ въ обятя
И поцѣлувались!...

II.

Не юдинымъ поцѣлуемъ —
Но вѣрно, сердечно:
Обняли ся; присягли ся —
Жить въ „Союзѣ“ вѣчно.

Бо въ насъ сила превелика,
Лишень роздроблена —
Ану братя всѣ въ „Союзъ“,
Буде Русь спасена.

Всѣ горнѣмъ ся, не ганьбѣмъ ся
„Союза“ рôдного,
Перестаньмо жебрать ласки
Въ порога чужого...

III.

Нуже рускій робôтнику,
Повѣрь нашой мовѣ: —
Впишись сей часъ до Союза
Будешь жить здоровый.

Тебе журба на „будуче“
Грызти перестане:
„Якъ то буде зъ родиною
Якъ мене не стане?“

Тыхъ пятдесять центôвъ въ мѣсяць
Зашли въ „Союзъ“ брате!
Посмертного пятьсотъ якъ стôй,
Буде рôдня мати.

IV.

Нуже батьки байдужніи
Гляньте вы на дѣти!
Котрыхъ Господь Богъ вамъ давъ
И такъ помыслѣте:

Дѣти мои, квѣты мои!
Що сталобъ ся зъ вами,
Якъ бы мене у майнерской
Забило у ямѣ?

Васъ сиротять не припустять
Чужіи до хаты,
Вамъ прійдеть ся на улици
Зъ голоду вмерати.

V.

Присягаемъ Тобѣ Боже,
Грѣшными устами,
Що не лишимъ нашихъ дѣтей,
Ити въ свѣтъ зъ торбами

Твоя воля якъ довго намъ
На семъ свѣтѣ жити.
Но Твой голосъ всѣмъ намъ каже
Во „Союзъ“ вступити.

И да буде воля Твоя —
Во „Союзъ“ вступаемъ,
Бо мы справдѣ Богу душу
Не чорту ховаемъ!

VI.

Мы не хочемъ, мы споможемъ
Щобъ не пôдъ плотами
Нашй дѣти насъ кляли
Вмываясь слезами.

Бо мы знаемъ дѣтей проклонъ
Ихъ слезы горячй:
„На що на свѣтъ насъ сплодивъ
Батько нашъ ледачій?“

Найже проте кождый Русин
Що е въ Америцѣ,
Буде вôдъ днесь записаны
Въ „Союза“ метрицѣ.

Гр. Гр.

Три якъ ро̂днӣ браты.

О. Федьковича.

(Конець).

XVI.

Передъ Зелеными-святками лагодимъ ся мы всѣ три до веселля. Тоній, жандарь отце мае вже и ґрунтъ свой и хату и худобы чимало, а що вже убравъ ся гарно! По нашому перебравъ ся. Наґавицѣ на нему чирчиковӣ, якъ той жарь; сердакъ чорный, бланеный, сорочка раптухова, чересъ у пять пряжокъ, кресакъ у золотѣ та въ павахъ, а келефъ хороцѣвській, такій уже, що такій! А самъ хлопець — хлопець! Сердечна Олена, що гляне на него, такъ и зовяне. А по руски не рубае — нѣ.... зроду нѣхто бы не сказавъ, що це нѣмець; руснакъ тай рускакъ!

У тыждень передъ весѣллямъ, у недѣлю (вже и заповѣди выйшли и пиво вже взяли) сидимо мы собѣ усѣ три та радимось де-що, а я журю ся.

— А ты що журишь ся? пытае Тоній,

— Отъ журю ся. Вы вже маете кождій свою дружбу а я ще не маю, тай не знаю, кого бы то собѣ взяти?

— Або Андрѣя Сирмона? каже Яко̂въ.

Ажь тутъ Марія (Яковова молода), безъ духу въ хату.

— Бадѣчку, каже за вами якійсь воякъ пытае!

— Де? кажу.

— Та онъ за воро̂тьми!

— Чому-жь не йде въ хату?

— Не хоче; каже, абы вы дъ нему выйшли.

— А якій во̂нъ?

— Русявый, высокій, очи якъ тӣ фіялки сини, а якъ говорить, то увъ-одно моргае.

Я не побѣгъ, а полетѣвъ зъ хаты. — Бая! кажу, пане мо̂й годный, соколе мо̂й ясный, чи се вы, чи я пяный?!

— Ба — це таки я самъ. Нашь реґементъ стоить теперь у Черно̂вцехъ. Я чувъ, що ты женишь ся, (бо я за тебе увъ-одно перевѣдувавъ) отъ и выпросивъ ся на 14 день на урльопъ, щобъ то въ тебе погуляти вже, та погуляти! Чи добре я отце зробивъ?

— Ой, кажу, пане мо̂й срѣбный, пане мой дорогій, орле мо̂й сизый... а самъ такъ го обо̂ймивъ, трохи не задушу.

— Та говъ вже бо, говъ, каже Тоній смѣючись. Лѣпше просѣмъ отцего пана, абы тобѣ по̂йшовъ у дружбы.

— У по̂дскоки! каже Бая.

— Але? але? пытаю я, тай вѣры не йму. Де-жь я того годенъ.

— Ты дурень! каже Яко̂въ свищучи.

— Хиба такъ! кажу я, глянувши то на Якова то на Бая.

— Вы отце пусте завели, каже Бая. А нуте-ко менѣ лишь чарки! а самъ выймае зъ тобо̂вки шипъ зъ вишникомъ такій, що въ двѣ оцѣ!

XVII.

Теперь мы вже давно якъ жонатӣ. Тоній держить мою сестру Олену, Яко̂въ Марію, а я знову Яковову Катерину. Такій то вже тривоzъ межь нами любый та милый! И ґрунта маемо, и худобу и пасѣку, ще и ставокъ хочемо собѣ выкопати. А зъ Тоніємъ та зъ Яковомъ жіемо собѣ, якъ тӣ ро̂днӣ братя сказано: „Три якъ ро̂днӣ — браты"! Скоро недѣля або празникъ, а мы вже въ купѣ: сидимо, радимось, балакаемо, а якъ насъ охота збере, то и выпемо по чарцѣ и заспѣваемо собѣ гарно, а нѣхто вже такъ, якъ моя Катруся, серденько; якъ заспѣвае, то неначе въ клиневый листокъ запѣе, а Тоній за нею на скрипку. Славно грае. А часомъ то згадаемо собѣ давнӣ свои лѣта, якъ то мы бѣдували у свѣтѣ, не знаючи долѣ. Тодѣ хиба посумуемо хвильку, але лишь хвильку, во̂дтакъ знову зрадѣемо, звеселимось, тай порозходимъ ся тихонько, гарно, звычайно сказано: щасливӣ. Лишь братикъ мо̂й Онуфрашко, сизій мо̂й, не обо̂зветь ся мѣжъ нами, не подивить ся о̂чима тыми тихими та любыми, не промовить речами своими до̂бо̂рными та розумными: якъ спить, такъ спить собѣ на цвентари поузъ батечка свого та неньки. А менѣ все здасть ся, що во̂нъ не вмеръ, що во̂нъ мусить во̂дко̂ля надо̂йти. Да мабѣть не пріиде вже, серце мое!!!

— Припоручаємъ Американьскимъ Русинамъ выдавництво „Бібліотеки для рускои молодѣжи, котре выходить въ Коломыи (въ Галичинѣ) по̂дъ редакціею Юліяна Насальского. На ро̂къ одного то̂лько долара, а выйде за ро̂къ 4 великӣ и грубӣ книжочки. Хто хоче мати тӣ книжочки, а цѣкавӣ они, най напише до Редакціи „Свободы".

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, то̂лько гро̂шь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.